

ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

การพัฒนาชนบทเป็นภารกิจอันจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีการทุ่มเททั้งกำลังเงิน กำลังคน และเทคนิควิทยาใหม่ ๆ อย่างมากมายทั้งจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ทางด้านการพัฒนาชนบท

การพัฒนาชนบทนั้น เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย นโยบายคำเนิการ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผล กระบวนการที่กล่าวนี้คงกระทำโดยตั้งใจ มิใช่ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชนเมืองและให้ผลพลอยได้คือ การพัฒนาชุมชนต่างจังหวัด เมื่อพิจารณาเช่นนี้ จึงมีนักวิชาการบางท่านให้ความหมายของการพัฒนาชนบทในแง่ของการวางแผน คือถือว่าต้องมี การกำหนดการกระทำไว้ล่วงหน้า เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือส่งเสริมให้ท้องถิ่นที่ยังไม่เจริญ ใ้มีวิวัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม¹

ประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา โดยกำหนดช่วงระยะเวลาของแผน 5 ปี ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2505-2509 ถือเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ของประเทศไทย จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้วถึง 4 ฉบับ

¹กิเรก อุทิศทรัพย์, การพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิษเนศ, 2522), หน้า 1-3.

และกำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในแง่การขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก และได้รับความสำเร็จในแง่การรักษาเสถียรภาพทั้งภายในและภายนอกของระบบเศรษฐกิจในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 แต่มีปัญหาในแง่การรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจในตอนท้ายของระยะเวลาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3 และตลอดระยะเวลาในแผนพัฒนา ฉบับที่ 4 ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาทางด้านคุณภาพของการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก กล่าวคือจำนวนประชากรที่ยากจนมีมาก เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของประชากรทั้งหมดและไม่ไคลลดจำนวนลง ความแตกต่างในรายได้ของประชากรในชนบทกับเมืองและระหว่างภูมิภาคมีมากขึ้น ตัวเลขที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งให้เห็นว่าปัญหาสุขภาพ การขาดการศึกษา โรคภัยไข้เจ็บ และความยากไร้ยังมีอยู่ทั่วไป¹ ทั้งนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จึงให้ความสำคัญในการที่จะแก้ไขปัญหามลพิษมากที่สุด ดังที่ าทณา นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โก่งกล่าวไว้ในสาส์นถึงประชาชนเนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2524 ดังนี้²

รัฐบาลตระหนักดีว่าชนบทไทยคือหัวใจของประเทศไทย ถ้าชนบทอยู่ไม่ไกล ประเทศชาติก็อยู่ไม่ไกล รัฐบาลนี้จึงถือว่าการพัฒนาชนบทเป็นภาระหน้าที่ที่พี่น้องประชาชนไทยทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐบาลหรือเอกชน จะต้องร่วมมือรวมใจกันทำให้บังเกิดผลอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดไป อย่างน้อยก็ในระยะ 10 ปีข้างหน้า ผมจึงตั้งความหวังไว้ว่า

¹วีรพงษ์ รามางกูร, "การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 4," วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, 2523, หน้า 29.

²เปรม ติณสูลานนท์, "นโยบายการพัฒนาชนบท," ในชนบทไทย 2524 สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า 5.

แนวทางการพัฒนาชนบทใหม่นี้จะเป็นการเปิดศักราชของทศวรรษ
แห่งการพัฒนาชนบท อันจะเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดเสถียรภาพ
และสันติสุขให้แก่มิชนทั้งหลายและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา
สืบไป

ดังนั้น ปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนที่สุดของการพัฒนาชนบทในปัจจุบัน คือ
ทำอย่างไรจึงจะสามารถระดมการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทก่อกระบวนการ
การพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนและ
จะต้องรวมไว้ในการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ของการดำเนินงาน
การเข้ามีส่วนร่วมดังกล่าวจะช่วยให้มีการระดมกำลังที่สงวนไว้อย่างมหาศาลของ
แรงงานในชนบทของประเทศไทย สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม¹ ในทฤษฎี
การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ "การมีส่วนร่วม" หมายถึง กระบวนการ
ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง
ชนบทอย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม อาจสรุป
ได้ว่า²

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนา
ทรัพยากร กำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่านคุณภาพกำลังคน
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้มีวางแผนพัฒนาได้รับรู้ข้อเท็จจริง
และความคิดเห็นจากประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์และ
จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชนบท

¹ N.L. Abeywira, รายงานการสัมมนาระดับชาติสถาบันสังคมใน
ชนบทและการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท ณ โรงแรมปทุมรัตน์
อุบลราชธานี (4-10 กันยายน 2521), หน้า 8.

² วีระ โอศถานนท์, รายงานการสัมมนาระดับชาติสถาบันสังคมในชนบท
และการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท ณ โรงแรมปทุมรัตน์ อุบลราชธานี
(4-10 กันยายน 2521), หน้า 36.

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท อดีต าทนา นายกรัฐมนตรี พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้กล่าวไว้ในวันประชุมชี้แจงนโยบายของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2520 ไว้ว่า¹

เดิมการช่วยเหลือประชาชนนั้น เราทำให้ประชาชนเคยกลัว ไม่มีการแข่งขันกันรวมแรงรวมใจกันอย่างจริงจัง ไม่มีการใช้คนใหญ่จกรวมมือกัน และประเพณีก่อน ๆ นั้นก็สูญหายไปหมด การรวมมือกันในหมู่บ้านต่าง ๆ ไม่มี ประชาชนมีหน้าที่คอยความช่วยเหลือจากรัฐบาล แต่เพียงอย่างเดียว ชาวความริเริ่ม เราพยายามปลุกฝังความรู้สึกของคน ลำพังข้าราชการประมาณเพิ่มอีก 100 เท่า ก็ไม่สามารถทำให้ประเทศชาติเจริญต่อไปได้ ถ้าหากไม่มีความร่วมมือจากประชาชน ถ้าประชาชนคอยให้รัฐบาลช่วยเหลือ โดยไม่มีความคิดริเริ่มแล้ว ไม่มี การรวมมือสามัคคีกัน แข่งขันกันในทางที่ดีที่ควรแล้ว ก็จะทำให้ไปไม่ไกลมาก

ดังนั้น สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันก็คือ ช่องว่าง ความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ซึ่งในประเด็นนี้เองที่ทำให้เห็นว่า บทบาทของสื่อมวลชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมช่วยลดช่องว่างดังกล่าวนี้ให้น้อยลง ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องพยายามใช้สื่อมวลชนที่มีอยู่ แยกแยะข่าวสารแก่ประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะประชาชนในชนบทขาดการคมนาคม มีโอกาสที่จะรับข่าวสารน้อยกว่าประชาชนในเมือง รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจพิเศษ²

บทบาทของสื่อมวลชนในปัจจุบันนั้น หากใช้ให้เป็นและใช้อย่างชาญฉลาดแล้ว ย่อมสามารถที่จะหล่อหลอมชุมชนที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายให้เข้ามารวมกันได้ การอยู่อย่างโดดเดี่ยวขาดการติดต่อกันเองนั้น สามารถนำเอาสื่อมวลชนไปสร้าง

¹กรมการพัฒนาชุมชน, "แนวทางใหม่เพื่อการพัฒนาชนบท ชบวนการพัฒนาโดยประชาชน," วารสารพัฒนาชุมชน ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (มีนาคม 2521), หน้า 14.

²บำรุง สุพรรณ, "สื่อมวลชนกับผู้นำชุมชนในชนบท," วารสารพัฒนาชุมชน ปีที่ 16 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2520), หน้า 11.

ความเข้าใจและถึงสมรรถนะของสื่อมวลชนทั้งหมดมาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาของประเทศได้เป็นอย่างดี และการเพิ่มการไหลของข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นเองที่จะช่วยปลูกฝังทัศนคติแห่งการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อไป¹

เพราะฉะนั้นจะต้องให้ความสำคัญต่อการไหลของข่าวสาร ซึ่งจะคงให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง เพราะว่าการไหลของข่าวสารเช่นว่านั้นเอง ที่จะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจของชาติเป็นไปตรงกับเจตนารมณ์ของคนในชาติมากที่สุด หรือให้มีการตัดสินใจที่ยืนอยู่บนพื้นฐานที่มีเหตุผลเพียงพอ การก่อให้เกิดการไหลของข่าวสารอย่างเพียงพอเป็นเรื่องจำเป็นค่านความรู้ที่จะคงให้มันขึ้นรวมกัน ในระหว่างคนที่มีความรู้มากกับคนที่มีความรู้น้อย เพื่อให้ทุกฝ่ายจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน จุดสำคัญนั้นก็คือน่าว่าการพัฒนาประเทศก็คือการที่ประชาชนนั่นเอง ได้เปลี่ยนแปลงตัวเองหรือพัฒนาคน ซึ่งสื่อมวลชนก็มีบทบาทอย่างสำคัญในการช่วยการเปลี่ยนแปลงหรือไปกระตุ้นเราประชาชนให้รู้จักการเปลี่ยนแปลงตัวเอง เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สื่อมวลชนในทุกวันนี้กล่าวได้ว่ามีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นเอกภาพในการควบคุมและมีบรรทัดฐานของการเป็นสถาบัน โดยเฉพาะในการส่งสารไปยังผู้รับสารและมีลักษณะของเนื้อหาสารเป็นของตัวเองโดยเฉพาะอีกด้วย² สื่อมวลชนมีลักษณะเฉพาะของการดำเนินการในความสัมพันธ์กับสถาบันสังคมที่สำคัญ เช่น สถาบันการปกครองของรัฐบาล เป็นต้น

เนื่องมาจากความขาดแคลนข่าวสารอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในการพัฒนาชุมชนถึงกล่าวแล้ว สำหรับประเทศไทยนั้นการที่รัฐบาลจะส่งข่าว

¹ Wilbur Schramm, Mass Media National Development, (Stanford University Press, 1964), p. 33.

² Melvin L. De Fleur, Theories of Mass Communication, (New York: David McKay Company, 1973), p. 8.

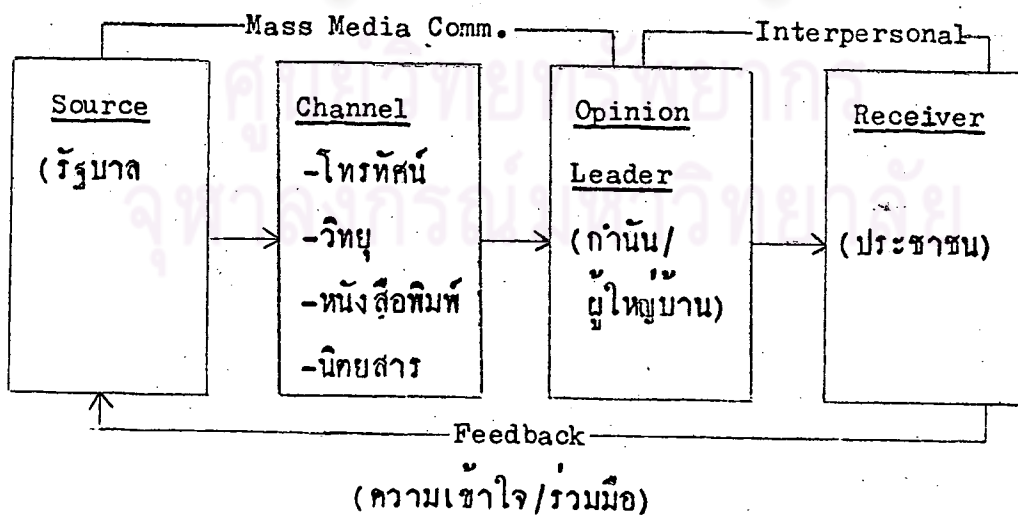
สารโดยอาศัยสื่อมวลชนไปสู่ประชาชนในชนบทโดยตรง ย่อมกระทำได้ลำบาก เพราะพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร ดังนั้นรัฐบาลจะต้องอาศัยระบบข่าวสาร 2 ขั้นตอน (Two-Step Flow of Information) โดยผ่านผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) ในท้องถิ่น

Katz และ Lazarsfield ได้กล่าวว่า¹

1. ในสังคมที่การติดต่อสื่อสารความหมายระหว่างบุคคลต่อบุคคล (ระบบดั้งเดิม) ยังมีอิทธิพลสูงนั้น ข่าวสารจากสื่อมวลชนมิได้มีส่วนโดยตรงต่อการตัดสินใจของบุคคลทั่วไป แต่ข่าวสารนั้นจะมีบทบาทโดยอ้อม โดยขั้นตอนแรก ข่าวสารนั้นจะเผยแพร่กระจายไปยังบุคคลที่จัดว่าเป็นผู้นำทางความคิดเห็นในท้องถิ่น (Opinion Leader) ขั้นตอนสอง ข่าวสารนั้นจะถูกถ่ายทอดจากผู้นำความคิดเห็นไปยังบุคคลต่าง ๆ หรือประชาชนอื่นเป็นเป้าหมายภายในกลุ่มอีกทอดหนึ่ง

2. บุคคลที่จัดว่าเป็นผู้นำความคิดเห็นนี้มักจะมี ความสนใจมากต่อข่าวสารจากสื่อมวลชนทั่วไปมากกว่าชาวชนบททั่วไป

ภาพที่ 1 Two-Step Flow of Communication Model

¹ Elihu Katz and Paul F. Lazarsfield, Personal Influence.

(Illinois: Free Press, 1960), p. 32.

แนวความคิดดังกล่าว ได้มีผู้นำสมมติฐานที่กล่าวนี้มาทดลองซ้ำอีกหลายครั้ง จนกลายเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงการสื่อมวลชน

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มหนึ่งของผู้นำทางความคิดในชนบท

เหตุผลในการวิจัย

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษากำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นผู้นำความคิดเห็น นั้น เพราะผู้วิจัยได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดกับกำนันผู้ใหญ่บ้านและพิจารณาเห็นว่ากำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทำหน้าที่อย่างเป็นทางการในชั้นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้แทนประชาชนโดยได้รับเลือกตั้งจากประชาชน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด มีสิทธิเสนอข้อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ถอดถอนผู้ใหญ่บ้านออกจากตำแหน่งได้ ซึ่งนับว่ามีความชอบธรรมสูง ในฐานะที่ได้รับการยอมรับโดยมีฐานอำนาจจากประชาชน และความชอบธรรมนี้เอง เป็นสิ่งจำเป็นสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ ของผู้นำว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการที่ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่เป็นทั้งถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นผู้นำของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับทั้งในฐานะผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและมีอำนาจหน้าที่อันได้ระบุไว้ในกฎหมาย ที่ครอบคลุมลักษณะการใช้อำนาจต่าง ๆ แทนรัฐบาล จึงทำให้อำนาจ การใช้อำนาจ และบทบาท พฤติกรรม การปฏิบัติของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลเหนือความคิดและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างยิ่ง¹

¹ ยุทธศักดิ์ เอกอัคร, ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น การศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภออำนาจเจริญ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 10.

สำหรับในเรื่องความทันสมัย สาเหตุที่ผู้วิจัยมีความสนใจเนื่องจากในการทำงานตำแหน่งหน้าที่ปลัดอำเภอ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านมีบุคลิกภาพที่เชื่ออำนาจต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การมีระดับความทันสมัยที่แตกต่างกันด้วย และสิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็คือ คำบาลและหมู่บ้านต่าง ๆ มีการพัฒนาไปสู่ความเจริญที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อสังเกตดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของ Rogers และ Svenning¹ ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล ซึ่งได้แก่การพัฒนาคนให้เป็นคนสมัยใหม่ (Modern Man) มีความคิดความเชื่อและยอมรับสิ่งใหม่ๆ จากสังคมภายนอกมาใช้ในวิถีชีวิตของตน เช่น การที่บุคคลตัดสินใจเลือกวิธีการผลิตแบบใหม่ที่ดีกว่าและได้ผลผลิตมากกว่าแบบเก่า ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

ดังนั้น ความทันสมัยของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และตัวของกำนันผู้ใหญ่บ้านเอง ซึ่งเรื่องดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านเมื่อพิจารณาจากชั้นของอำเภอที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ความทันสมัย การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ในตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน

¹ Everett M. Rogers and Lynne Svenning, Modernization Among Peasants; The Impact of Communication, (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969), p. 8.

คำถามสำหรับการวิจัย

1. ลักษณะการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นอย่างไร โดยศึกษาจากประเด็นดังต่อไปนี้
 - 1.1 กำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจากที่ใด(Where)
 - 1.2 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากน้อยกว่าเพียงใด (How Often)
 - 1.3 เนื้อหาข่าวสารประเภทใดที่เปิดรับจากสื่อมวลชน (What)
 - 1.4 ช่วงเวลาใดที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน (When)
2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากชั้นของอำเภอที่ต่างกัน
3. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านมากน้อยขึ้นอยู่กับความทันสมัย การศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพในตำแหน่งหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือไม่
4. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ความทันสมัย การศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพในตำแหน่งหน้าที่กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพยากรณ์การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านและความทันสมัยได้หรือไม่เพียงใด

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กำนันผู้ใหญ่บ้านทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึง (Access) สื่อมวลชนทุกประเภทที่ใช้ในการวิจัยนี้
2. สื่อมวลชนในเขตท้องที่ศึกษาคือ จังหวัดอุบลราชธานี หรือจังหวัดใกล้เคียง ในรัศมีที่กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถเดินทาง ไปมาหาสู่ได้นั้นมีอยู่ และพร้อมที่จะสนองต่อความต้องการของกำนันผู้ใหญ่บ้านได้เท่าเทียมกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี การวิจัยจะจำกัดเฉพาะ

จังหวัดอุบลราชธานี และการศึกษาครั้งนี้ยังกำหนดขอบเขตในการเลือกตัวแปร โดยมุ่งศึกษาเฉพาะตัวแปร การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ความทันสมัย การศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพในตำแหน่งหน้าที่ เท่านั้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเหล่านี้ แต่เนื่องจากจุดมุ่งหมายการวิจัยนี้ต้องการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของจังหวัดซึ่งงานประจำของผู้วิจัยได้เกี่ยวข้องอยู่ อีกทั้งความจำกัดในโครงสร้างทางความคิดของการวิจัยโครงการหนึ่ง ๆ ไม่สามารถควบคุมตัวแปรทุกประเภทที่ต้องการศึกษาหรือการนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงไม่ได้ครอบคลุมตัวแปรที่สำคัญ ๆ อีกหลายตัวแปร

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุหรือการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารและการดูภาพยนตร์ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยวัดจากสถานที่ ความบ่อยครั้ง เนื้อหาข่าวสารและช่วงเวลาในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนคือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร ภาพยนตร์

ความทันสมัย หมายถึง ความคิดเห็นในค่านาง ๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับลักษณะสมัยใหม่ 9 อย่าง ได้แก่ การยอมรับประเพณีใหม่ ๆ มีความคิดเห็นกว้างขวาง หันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต วางแผนดำเนินการชีวิตไว้ล่วงหน้าเสมอ เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา มีเหตุผล ให้เกียรติและยอมรับความสามารถของผู้อื่น เข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทยาการสมัยใหม่ เชื่อและสนับสนุนความยุติธรรม ก็กเปลี่ยนจากแนวความคิดของ Inkeles¹

¹ Alex Inkeles, "The Modernization of Man," in Myron Weines (ed.), Modernization: The Dynamics of Growth, (New York: Basic Books, Inc., 1966), p. 14.

การศึกษา หมายถึง จำนวนเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน วิทยาลัย หรือ มหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือทบวงมหาวิทยาลัยรับรอง

รายได้ หมายถึง รายได้ที่มีมูลค่าเป็นเงินรวมกันแล้วหักค่าสินค้าเงินผ่อน และหนี้สิน

ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง จำนวนปีของอายุราชการหรือระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

กำนันผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านของอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอเขมราฐ อำเภอการพิชผล อำเภอศรีเมืองใหม่ และกิ่งอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านมากขึ้นอยู่กับความทันสมัย การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่
2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาจากชั้นของอำเภอที่ต่างกัน¹
3. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ความทันสมัย การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่สามารถพยากรณ์การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้านและความทันสมัยได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดอุบลราชธานี ยังไม่อาจเป็นตัวแทนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ยังไม่

¹ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง การจัดชั้นอำเภอ พ.ศ. 2526
(ภาคผนวก ข. หน้า 76)

สามารถที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูล เรื่อง เกี่ยวกับของ จังหวัด
อื่นได้

ประโยชน์ที่ไ้ได้รับ

1. ไ้ทราบพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในจังหวัดอุบลราชธานี ในเรื่องของการเลือกเปิดรับสื่อ สถานที่เปิดรับสื่อ ช่วงเวลา
ในการเปิดรับสื่อ และเนื้อหาสาระของการเปิดรับสื่อ
2. ไ้ทราบการเปิดรับข่าวสารของกำนันผู้ใหญ่บ้านจากสื่อมวลชนมี
ความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญ ๆ ที่ไ้เลือกศึกษา
3. ไ้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านจากสื่อมวลชน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการวางแผนใช้สื่อมวลชนพัฒนา
ต่าง ๆ ในท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะการวางแผนการประชา
สัมพันธ์ของจังหวัด หรือการวางแผนการประชาสัมพันธ์อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด
อุบลราชธานี

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย